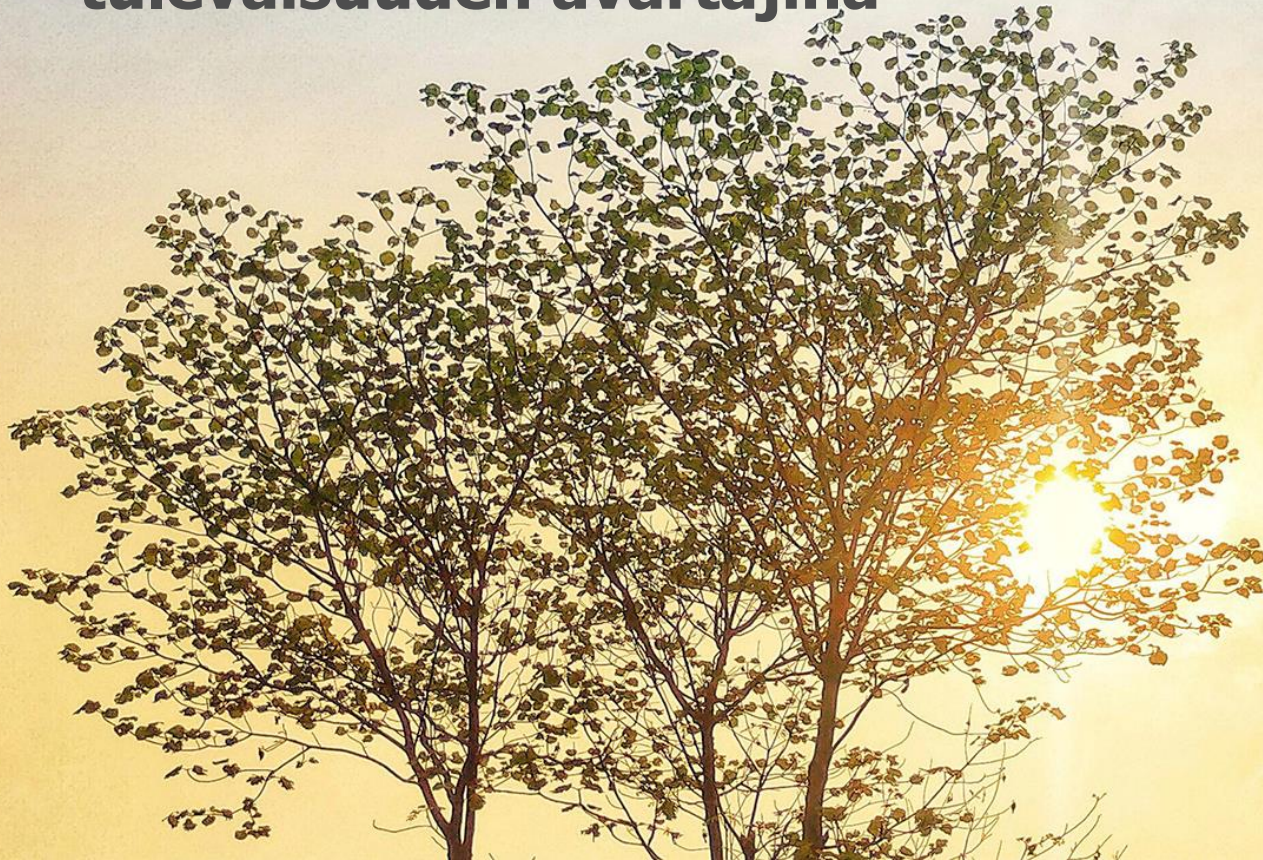

Teemakeskustelu: Kokonaisturvallisuus

Keski-Suomen tulevaisuusfoorumi 15.11.

**Otetaan muutos haltuun – skenaariot
tulevaisuuden avartajina**

TULEVAISUUSTEEMAKESKUSTELUN TAVOITTEET

01

Hahmottaa Keski-Suomen skenaariot kyseisen teeman näkökulmasta

02

Pohtia, millaisiin toimenpiteisiin eri skenaarioiden tulisi Keski-Suomessa johtaa

03

Virittää alitajuntaan ajatuksia siitä, millaisia toimenpiteitä osallistuja/osallistujan edustama organisaatio voisi toteuttaa toivotun tulevaisuuden saavuttamiseksi ja epätoivotun välttämiseksi

YRITYSVALLAN NOUSU JA LUOKKAYHTEISKUNNAN PALUU: KOKONAISTURVALLISUUDEN NÄKÖKULMA

- Turvallisuustilanne parantuu läntisen ja itäisen maailman välisten jännitteiden vähentyessä.
- Suuryritysten vallan kasvu on johtanut tilanteisiin, joissa kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon ovat heikentyneet ja päätökset suosivat suuryritysten etuja.
- Erityisesti läntisessä maailmassa lainsäädäntö tukee vihreää siirtymää.
 - Ilmastopakolaisuus kasvaa tasaisesti ja tähän etsitään ratkaisuja kansainvälisellä tasolla samalla kun tuetaan kehittyviä maita paikallisesti.
- Digitaalinen vallankumous mullistaa työelämän, ja tämä luo sekä mahdollisuuksia että haasteita. Palvelut, työn tekeminen ja opiskelu tapahtuvat enemmässä määrin digitaalisilla alustoilla. Korkea työttömyys ja polarisaatio ovat alueen keskeisiä turvallisuusuhkia.
- Monelle oman datan jakaminen on välttämättömyys.
- Terveys- ja hyvinvointipuolella keskiössä on Global Health Ltd:n tuottama maanlaajuinen Sote 3.0 palvelu, jossa yliopistolliset keskussairaalat ja yksityiset terveydenhuollon yritykset tekevät yhteistyötä. Itsediagnostiikan merkitys on suuri. Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta kalliisiin erikoishoitoihin sairastuessaan, jonka vuoksi terveyserot lisääntyvät.
- Yleissivistävää ilmaista peruskoulutusta ylläpidetään, mutta taso ei kuitenkaan enää vastaa menneiden vuosien huippua. Korkeakoulusektori on supistunut ja erikoistunut ja opetus- ja tutkimustyö tehdään lisääntyvästi yhteistyössä kansainvälisten suuryrityksen kanssa
 - Maakunnan koulutustaso on matalahkolla tasolla. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutustarjonta on suppea. Yritysten tilaamat koulutusohjelmat ovat merkittävässä roolissa.
- Syntyvyys on jäänyt matalalle tasolle, sillä monet perustulolla elävät eivät pidä perheen perustamista taloudellisesti järkevänä vaihtoehtona.

SKENAARION KITEYTYS

- Avoin globaali talous, suuryritysten voittokulku
- Vakaa turvallisuustilanne
- Vihreä siirtymä etenee suuryritysten johdolla
- Merkittäviä teknologisia läpimurtoja, ei sääntelyä
- Hyperautomatisaatio johtaa rakenteelliseen työttömyyteen
- Perustulo laajasti käytössä
- Julkinen sektori supistuu, terveyserot lisääntyvät.

Keskustelunostoja

- Tulisi kantaa huolta myös elämänpiirimme amerikkalaistumisesta. Esim. amerikkalainen yksityisyyskäsitys eroaa eurooppalaisesta. Mitä EU voi tässä tilanteessa tehdä?
- Onko Keski-Suomessa sellaisia yrityksiä, jotka voivat olla skenaarion mukaisessa kehityksessä mukana?
- Harvojen suuryritysten skenaariossa suuryrityksillä on mahdollisuus käyttää monopoliasemaansa ja vääristää markkinatilannetta
- Datavalta on iso tulevaisuuden kysymys
- Kahden kerroksen väkeä: suorittava työ ja (digi)asiantuntijuus
 - Skenaariossa voimakas luokkayhteiskuntaistuminen. Onko data ainoa varallisuus alemmilla luokilla? Onko ylemmilla luokilla pääsy turvallisempaan dataympäristöön?
- Millaisia vaihtoehtoja meillä on suurten yritysten saneluvallalle? Jo nyt suurimmat yritykset ovat taloudellisesti yksittäisiä valtioita suurempia toimijoita
- Eriarvoisuus lisää turvattomuutta

TASAPAINOTTELUA KAKSINAPAISESSA MAAILMASSA: KOKONAISTURVALLISUUDEN NÄKÖKULMA

- Demokraattisten ja autoritaaristen valtioiden välinen kuilu on syventynyt.
 - Suomalaisten arjessa voi aistia yhteiskunnallista levottomuutta ja epävarmuuden tunnetta, jotka juontuvat maailmanpoliittisista muutoksista. Populistiset liikkeet ravistelevat monia demokratioita
- Blokkeihin jakautuneen globaalin talouden kasvu on tasaista, mutta hidasta. EU on ottanut aktiivisen roolin jäsenmaidensa talouspolitiikasta, tavoitteenaan varmistaa Euroopan kilpailukyky.
- Kestävyysskriisin hallinnassa erimielisyydet ovat vaikeuttaneet kansainvälistä yhteistyötä ja kilpailu energia-, raaka-aine- ja vesivaroista on lisännyt jännitteitä entisestään. Ilmastokriisiin vastataan alueellisesti blokkien sisällä
 - Ilmastomuutosta ei ole saatu merkittävästi hidastettua ja äärimmäiset sääilmiöt ovat Keski-Suomessakin joka vuotinen ongelma.
- Kiinan tekoälyn kehityssuuntaus on ristiriidassa eurooppalaisten arvojen kanssa. Teknologian käyttöönottoon liittyy kasvavia turvallisuusriskejä, minkä vuoksi esimerkiksi kiinalaiseen teknologiaan suhtaudutaan lännessä varauksella.
- Ilmastopakolaisia saapuu Keski-Suomeen runsain määrin, mutta samanaikaisesti maakunnan syntyvyys laskee ja etenkin reuna-alueiden palvelut sekä väestö vähenevät.
- EU:n yhteistä terveysdataa hyödynnetään laajasti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, seurannassa ja ohjauksessa sekä terveyserojen supistamisessa. Oman terveyden vapaaehtoinen mittaaminen lisääntyy monien erilaisten laitteiden avulla.
- Suomessa palveluverkoston supistuessa otetaan käyttöön uusi malli, jossa yhteiskuntaa hyödyntävästä käyttäytymisestä palkitaan, esimerkiksi sairaiden ja ikääntyneiden auttaminen.
- EU:n rahoitus ohjaa voimakkaasti korkeakouluja pyrkimyksenä varmistaa EU:n kilpailukyky ja omavaraisuus kriittisillä aloilla. Tämän seurauksena on siirrytty kohti yhä erikoistuneempia oppilaitoksia.
- Vaikka suhtautuminen EU:n on yleisesti myönteinen, on maassamme noussut esiin myös nationalistisia ja EU-kriittisiä ryhmittymiä.

SKENAARIO

SKENAARION KITEYTYS

- Kilpailevien blokkien talous, länsi yhtenäinen
- Vahva EU on vähentänyt merkittävästi kansallista päätäntävaltaa
 - Alueelliset ratkaisut ympäristökriisiin
- EU:n pyrkii omavaraisuuteen, teknologiainnovaatioiden painopiste Aasiassa
 - Korkean jalostusasteen tuotteiden ja teknologioiden vientimarkkinat
- Ennakoivaa terveydenhuoltoa EU:n terveysdataa hyödyntämällä

Keskustelunostoja

- Syrjäisemmillä alueilla on jo nyt tilanne, että ajatellaan "*oma apu, paras apu*", kun esimerkiksi poliisin saapumiseen paikalle menee niin kauan
- Maaseudulla turvallisuuteen liittyviä palveluita ovat esim. tienhoito
- Ihminen tarvitsee yhteisöllisyyttä ja se on oleellinen turvallisuustekijä
 - Miten palveluiden kehittämisessä huomioidaan yksinasuvat? Esim. yhteisöllisen asumisen edistäminen
 - Yhteisöllisyys toimii useimmissa kylissä. Miten tätä voitaisiin vahvistaa?
- Suomen luonnonvarojen hyödyntäminen voi lisätä polarisaatiota ja levottomuutta
 - Luonnonvarojen hyödyntämisen vaikutukset ympäristöön ovat myös merkittävät.
- Ruuantuotanto ja elintarviketeollisuus kasvattavat merkitystään, samaan aikaan niiden tulee reagoida ilmastonmuutoksen vaikutuksiin

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ KURJISTUVASSA EUROOPASSA: KOKONAISTURVALLISUUDEN NÄKÖKULMA

- Euroopassa konfliktit yleistyvät. EU-valtiot eivät löydä yhtenäistä linjaa ja EU:n merkitys ja toimintakyky heikkenee jäsenpaon myötä.
- Protektionismi on voimistunut merkittävästi ja luottamuksen rapautuminen on johtanut kansainvälisen kaupan vähenemiseen.
- Demokratian periaatteet ovat monissa maissa murenemassa, ja autoritaariset hallintomallit alkavat saada jalansijaa. Turvattomuuden lisääntyessä vahvat ja karismaattiset johtajat sekä tehokas päätöksenteko kasvattaa suosiotaan.
 - Euroopassa käytössä yhä kattavammat valvontajärjestelmät, kansalaisten jokapäiväistä elämää monitoroidaan ja yksityisyyden suojan rajat ovat muuttumassa.
- Maapallo menossa kohti hallitsematonta ilmaston lämpenemistä. EU on sisäisesti hajanainen ilmastotoimien suhteen ja kansallinen opportunisti hallitsee ilmatilaa.
- Kaupungistuminen ja väestön keskittymiskehitys hidastuu.
- Julkinen terveydenhuolto on koetuksella ja resurssit menevät lyhytjänteisempään sairaanhoitoon ja ennaltaehkäisevä tekeminen jää vajavaiseksi. Yksityisten vakuutusten määrä kasvaa voimakkaasti. Terveiden ja hyvinvoinnin tila korreloi yhä vahvemmin sosiaalisen tai taloudellisen aseman kanssa.
- Koulutuksen rahoitusta kavennetaan ja kohdennetaan palvelemaan kriittisimpiä toimialoja. Korkeakoulutettavien määrä Suomessa vähenee.
 - Vaikka opetus tapahtuu osittain digitaalisesti, perinteinen lähiopetus on edelleen merkittävässä asemassa. Myöskin toisen asteen koulutuksen perässä muutetaan yhä useammin yliopistokaupunkeihin ja maakuntakeskuksiin.
 - Ylemmän korkeakoulutuksen itserahoittaminen yleistyy ja lukuvuosimaksujen myötä koulutus eriarvoistuu ja sosioekonominen periytyminen lisääntyy.
- Kasvava eriarvoisuus, lisääntyvät kriisit ja turvattomuus ovat johtaneet protestien lisääntymiseen ja samalla arvot ovat polarisoituneet voimakkaammin.

SKENAARION KITEYTYS

- Konfliktinen maailma ja kiristynyt turvallisuustilanne
- Hajanainen länsi, Kiinan vaikutusvalta vahvistuu
- Useat demokraattiset valtiot siirtyneet kohti autoritaarista hallintomallia
- Pohjoismainen yhteistyö on voimakasta kaikilla alueilla ja vientiä harjoitetaan naapurimaiden kesken
- Työelämän muutos kokee vastaiskun
 - Hyvinvointi laskee ja eriarvoistuu

Keskustelunostoja

- Maaseudun mahdollisuudet tulisi nähdä
- Terveystenhuollon eriarvoistuminen on jo todellisuutta (työterveys vs. julkinen). Ennaltaehkäisevää työtä on edelleen vähennetty
- On todennäköistä, että terveysvakuutukset tulevat yleistymään. Varakkailla on mahdollisuus parempiin palveluihin

